

23.11.2016

Науковці Академії – про створені ними високоврожайні сорти та гібриди сільськогосподарських культур і перспективи українського агропромислового комплексу

З кожним роком дедалі гостріше постає одна з найбільших глобальних проблем – продовольча, пов'язана з нестачею харчових продуктів для людства. Її причинами є насамперед постійне зростання кількості населення планети та кліматичні зміни, внаслідок яких трапляються значні періодичні втрати врожаїв сільськогосподарських рослин у багатьох країнах. Як стверджують експерти – економісти, генетики й селекціонери, – Україна має реальні шанси стати одним з найбільших світових експортерів продуктів харчування, у тому числі й за рахунок продажу частини врожаю агрокультур, – у разі якщо уряд провадитиме ефективну й послідовну політику в цій галузі, а вчені продовжать успішну роботу з одержання нових високопродуктивних сортів і гібридів пшениці, кукурудзи та інших рослин. Про здобутки українських науковців у вказаному напрямі досліджень, а також загальні перспективи вітчизняного агропромислового комплексу розповів передачі «Азбука реальності. Винаходи» радіостанції «Промінь» заступник директора з наукової роботи Інституту фізіології рослин і генетики (ІФРГ) НАН України доктор сільськогосподарських наук, професор М. Гаврилюк ([Національна академія наук України](#)).

За даними міжнародних організацій, нині від голоду страждають майже 3 млрд землян, а ще близько 1 млрд – практично щодня недоїдають, – зазначив гість програми і додав, що останнім часом в Україні спостерігається позитивна динаміка нарощування продовольчих ресурсів. А це, у свою чергу, дасть змогу нашій державі зробити вагомий внесок у подолання продовольчої кризи на планеті (за підрахунками експертів, продукція українського виробництва здатна забезпечити продовольчі потреби 350 млн осіб, тоді як, наприклад, західноєвропейські виробники зерна вже вичерпали потенціал підвищення врожайності своїх культур, а рівень врожайності рису в Японії не зростає впродовж останніх 17 років) й водночас стимулювати розвиток національної економіки, зокрема її агропромислового сектору. За його словами, нині в нашій країні спостерігається стабільне валове виробництво зерна – до 60–63 млн т щороку – і, як припускають фахівці, межі зростання ще не досягнуто, а потенціал країни уможливилоє зростання цього показника до рівня 80 млн т. Завдяки цьому Україна входить до десятки найбільших світових експортерів продовольчого й фуражного зерна, а за деякими видами культур (наприклад, олійними) є незаперечним лідером. Згідно зі статистичними даними, агропромисловий комплекс належить до тих галузей, які забезпечують

найбільш позитивну динаміку надходжень іноземних валютних коштів до державного бюджету.

Однак такі високі результати були б неможливими без постійної плідної роботи вітчизняних науковців. 85–90 % посівних площ в Україні засіваються сортами сільськогосподарських рослин національної селекції. Над їх одержанням працюють дослідники з Києва, Харкова, Одеси. Проте провідну роль тут відіграють, без перебільшення, визначні здобутки ІФРГ НАН України, колектив науковців якого на чолі з директором установи, Героєм України академіком В. Моргуном створив понад 70 сортів озимої пшениці та близько 30 гібридів кукурудзи. На даному етапі генетики й селекціонери інституту здійснюють дослідження за двома основними напрямками – підвищення продуктивності культур та покращення їх якісних показників (зادля поліпшення якості харчової продукції, що надалі вироблятиметься з такої сировини). Як зауважив М. Гаврилук, до вирішення поставлених завдань залучені також фахівці-фітопатологи, фізіологи рослин і навіть ентомологи. Створення нового сорту рослини потребує близько 10–15 років кропіткої роботи та великих коштів. Власне отриманню нового сорту чи гібриду передують формування його проекту із зазначенням планованих якісних показників, потенціалу врожайності, скоростиглості й інтенсивності, призначення культури. Тобто селекція відбувається адресно, а проект сорту чи гібриду може доопрацьовуватися в процесі реалізації. Випробування рослин із заданими характеристиками відбувається на полях експериментальної бази ІФРГ НАН України, розташованих, зокрема, на Київщині, Кропивниччині, Дніпровщині. Центральна дослідна база інституту розміщена у Васильківському районі Київської області <...>

Повний аудіозапис цього випуску радіопередачі можна прослухати за посиланням:

<http://www.nrcu.gov.ua/schedule/play-archive.html?periodItemID=1440133>